

Bianchi gegn Sviss

Dómur frá 22. júní 2006

Mál nr. 7548/04

8. gr. Friðhelgi einkalífs og fjölskyldu

6. gr. Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi

Forsjármál. Haagsamningur um brottmál barna.

1. Málsatvik

Kærandi, Stefani Bianchi, 44 ára, er ítalskur ríkisborgari og búsettur í Buggiano á Ítalíu. Hinn 26. júní 1998 kvæntist hann E.H. á Ítalíu og tóku þau upp búsetu þar í landi. Hinn 28. nóvember 1999 eignuðust þau son. Í júní 2002 skildu þau og fór E.H. í kjölfarið með barnið í heimildarleysi til Sviss. Hinn 2. febrúar 2003 úrskurðaði undirréttur í Pistoia á Ítalíu að kærandi skyldi hafa forsjá barnsins.

Þar sem móðir barnsins hafði numið það ólöglega á brott í júní árið 2002 og dvalið með það í Sviss leitaði kærandi 30. september 2002 eftir því að svissnesk yfirvöld úrskurðuðu að syni hans skyldi skilað til Ítalíu í samræmi við ákvæði Haagsamnings um einkaréttarleg áhrif af brottnámi barna til flutnings milli landa. Hinn 23. apríl 2003 komst Hæstiréttur Sviss að þeirri niðurstöðu að drengurinn skyldi snúa aftur til föður síns á Ítalíu. Í kjölfarið sneri móðirin aftur með hann til Ítalíu.

Hinn 23. september 2003 afhenti kærandi móðurinni drenginn í samræmi við umgengnisrétt hennar. Í kjölfarið fór hún að nýju til Sviss. Hinn 6. janúar 2004 krafðist kærandi þess að syni hans yrði komið til hans á ný. Þann 7. janúar 2004 úrskurðaði svissneskur dómstóll að barnið skyldi kyrrsett í Sviss á meðan beðið væri eftir niðurstöðu réttarins um hvort honum skyldi skilað til kæranda. Engin ákvörðun var tekin varðandi rétt kæranda til umgengni við drenginn.

Hinn 28. janúar 2004 kærði kærandi E.H. til lögreglu í Willisau fyrir ólöglegt brottmál á ólög-ráða einstaklingi á grundvelli 220. gr. svissnesku hegningarlaganna. Hinn 25. mars 2004 var E.H. boðið að ljúka málinu með greiðslu 300 svissneska franka í sekt (u.þ.b. 191 evrur). Kærandi lagði enn á ný fram kæru til lögreglu, en rekstri málsins var frestað á meðan beðið var niðurstöðu í einkamáli kæranda. Að kröfu kæranda úrskurðaði dómstóll í Willisau 14. apríl 2004 að honum yrði heimilt að umgangast son sinn í 4 klst. á viku á hlutlausu svæði. Hinn 3. maí 2004 hafnaði dómstóllinn beiðni kæranda um að syni hans yrði skilað til Ítalíu. Rétturinn leit til þess hversu ófús sonurinn var til þess að snúa aftur til Ítalíu, framburðar hans um að honum hefði ekki liðið vel á Ítalíu og að hann væri miklu nánari móður sinni en kæranda. Kærandi áfrýjaði málinu.

Hinn 12. júlí 2004 komst áfrýjunardómstóll að þeirri niðurstöðu að barninu skyldi skilað til föður síns fyrir 31. júlí 2004, en ella skyldi lögregla framfylgja ákvörðuninni. Í dóminum var tekið fram að við því mætti búast að barnið væri mótfallið því að fara aftur til Ítalíu eftir að hafa verið í umsjá móður sinnar í marga mánuði. Lögfræðingur móðurinnar sendi símskeyti til lögmanns kæranda og lýsti yfir að hún myndi ekki afhenda barnið og að hún hafnaði öllu sambandi milli barnsins og kæranda þar til Hæstiréttur hefði komist að niðurstöðu í málinu, en hún hygðist áfrýja framangreindri niðurstöðu.

Í ágúst 2004 mætti E.H. til yfirheyrslu hjá lögreglu vegna málsins og neitaði að upplýsa um dvalarstað barnsins. Eftir skýrslutökuna var henni heimilað að fara. Frá því í september 2004 gerðu yfirvöld í Lucerne nokkrar tilraunir til að komast að dvalarstað móður og barnsins, þar á meðal með húsleit og eftirliti með færslum bankareikninga og símnotkun.

Með dómi 15. október 2004 hafnaði Hæstiréttur kröfum E.H. í áfrýjunarmálinu. Þegar málið var rekið fyrir Mannréttindadómstólnum var E.H. enn með barnið og ekki vitað um dvalarstað þeirra.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi taldi brotið gegn rétti sínum til friðhelgi einkalífs og fjölskyldu samkvæmt 8. gr. sáttmálans og réttinum til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi samkvæmt 1. mgr. 6. gr. þar sem málsmeðferð yfirvalda í Lucerne hefði tekið of langan tíma og svissnesk yfirvöld hefðu ekki fylgt eftir dómi um að syni hans skyldi skilað.

Niðurstaða

Dómstóllinn taldi að ákvarðanir og málsmeðferð sem kæran lyti að teldust vera afskipti af einkalífi kæranda þar sem hann hefði tímabundið verið hindraður í að nýta sér forsjárréttindi sín. Féllu atvik málsins því undir efnislýsingu 8. gr. sáttmálans.

Dómstóllinn lét uppi efasemdir sínar um réttmæti niðurstöðu undirréttar í Willisau þess efnis að barnið yrði kyrrsett í Sviss meðan beðið væri eftir niðurstöðu réttarins hvort barninu yrði komið til Ítalíu á ný, þar sem rétturinn hefði með þessu fallist á aðstæðurnar sem móðirin skapaði með óheimilu brottnámi barnsins í júní 2002. Þar að auki hefði umrædd aðstaða ekki hlotið neina umfjöllun í ákvörðun frá því 7. janúar 2004 og enn fremur væri um hana fjallað í 13. gr. Haagsamningsins.

Dómstóllinn dró í efa að rétt hefði verið að hálfu undirréttar að hefja nýja sjálfstæða rannsókn málsins, enda hefði málið þegar verið dæmt af Hæstarétti Sviss réttum níu mánuðum áður. Benti dómstóllinn á í þessu sambandi að hvorki yfirvöld í Lucerne né svissnesk yfirvöld hefðu borið fyrir sig breyttar aðstæður sem réttlætt hefðu getað slíka endurskoðun samkvæmt ákvæðum Haagsamningsins. Þá þyrfti einnig að líta til þess að kæranda hefði ekki verið gert kleift að viðhalda eðlilegum tengslum sínum við barnið á meðan á meðferð málsins stóð. Tími meðferðar málsins, næstum fjórir mánuði í undirrétti, hefði einnig verið úr hófi langur með hliðsjón af ákvæðum Haagsamningsins. Að lokum taldi dómstóllinn að niðurstaða undirréttar, sem byggðist á afstöðu rúmlega fjögurra ára gamals barns, hefði stuðst við ófullnægjandi gögn.

Samkvæmt þessu taldi dómstóllinn að svissnesk yfirvöld hefðu vanrækt að grípa til þeirra úrræða varðandi skil á barninu eða umgengni kæranda við barnið sem með sanngirni hefði mátt ætlast til af þeim. Þrátt fyrir nokkrar tilraunir yfirvalda frá því í september 2004 til að hafa uppi á barninu voru viðbrögð yfirvalda talin ófullnægjandi. Var í þessu sambandi lýst furðu á því að E.H. hefði verið heimilað að yfirgefa lögreglustöð eftir að hún gaf skýrslu 15. ágúst 2004. Hefði sinnuleysi svissneskra yfirvalda leitt til tveggja ára rofs á sambandi föður og sonar, en slíkt rof væri líklegt til þess að valda varanlegum skaða á samskiptum þeirra.

Samkvæmt framangreindu taldi dómstóllinn að einkalíf kæranda hefði ekki verið verndað með fullnægjandi hætti og hefði því verið brotið í bága við ákvæði 8. gr. sáttmálans. Á grundvelli þessarar niðurstöðu taldi dómstóllinn ekki þörf á því að kanna sérstaklega meint brot á 6. gr. sáttmálans.

Samkvæmt 41. gr. voru kæranda dæmdar 15.000 evrur í miskabætur og 5.000 evrur vegna málskostnaðar.